

hans Forslag maa betragtes som en Act af Selshed; han maa forlange, at det høie Thing skal vedtage saavel den ene første Del, som er til Fæsterens Fordel, som den anden sidste Del, der er til Godseierens Fordel; der er som sagt kun det ene aabne Spørgsmaal, som jeg ikke skal komme tilbage til; thi, naar den høitærede Minister vil fastholde den Stilling — jeg veed ikke, om han vil det; men, hvis han vil fastholde den Stilling, tror jeg ikke, der med hans Bistand vil komme Noget ud af det foreliggende Forslag. For at gjøre min Stilling aldeles klar, skal jeg blot ende med den Erklæring, at jeg ikke har ifinde at stemme hverken for eller imod noget af Ministerens eller de ærede Medlemmens Forslag, men skal forbeholde mig, naar hele Sagen ligger for til endeligt Afgjorelse, at stemme imod den.

Indenrigsministeren: Det ærede Thing vil se, at det Forslag, jeg har stillet under Nr. 18 til § 7, navnlig er fremkommet ved en Bemærkning, der ved 2den Behandling blev fremført af det ærede Medlem, som sidst havde Ordet, og som jeg maatte erkjende for rigtig, nemlig den, at den Stilling, der beredes vedkommende Mand overfor Fæstegaarden, var en saadan, at den maatte friste ham til at søge at bringe det mest Mulige ud af sit Forhold til Gaarden, saalænge han havde den. Det blev mig derved klart, at der herved kunde tilføies Godseieren en Act, som man maatte søge at skærme ham imod, og jeg har ikke set nogen anden Maade at gjøre dette paa end ved at fastholde den Drift, som i Egnen er den sædvanlige, eller ialfald en anden, som man kan komme overens om med Godseieren. Naar dertil føies det Underændringsforslag, som det ærede Udvalg har stillet under Nr. 19, og som jeg ikke skal have Noget imod at gaa ind paa, tror jeg, at Godseieren i den Henseende er sikket, og jeg tror heller ikke, at der kan gjøres nogen egentlig Indvending derimod fra Fæsternes Side. Idet jeg altsaa anbefaler det ærede Thing at vedtage mit Ændringsforslag under Nr. 18, skal jeg tilføie, at Forslaget under Nr. 19 ikke skal møde nogen Modstand fra min Side. — Ændrings-

forslaget under Nr. 20 til § 9 indeholder en anden Redaktion af Paragrafen end den, der forelaa ved 2den Behandling, og hvorom jeg udtalte, at jeg ikke paa nogen Maade kunde gaa ind derpaa. Jeg skal her gjentage den Erklæring, at jeg ikke kan gaa ind paa denne Paragraf, fordi den er bygget paa et Princip, som jeg ikke kan erkjende for at være berettiget eller for at have nogen Støtte i den hidtil gjældende Fæstelovgivning, og da § 10, saaledes som den foreligger i Lovforslaget, er bygget paa det samme Grundlag, har jeg heller ikke kunnet blive staaende ved denne Paragraf. Jeg tror, at jeg ved Sagens 2den Behandling tydeligt nok udtalte, at det eneste Retgrundlag, hvorpaa Staten efter min Mening kan disponere over nogen Del af Godseierens Eiendomsret over Bøndergodset, er Fæstetvungen, men, da man i § 9 benytter Fæstetvungen, og i § 10 udtrykkelig forbeholder, at den ikke skal falde bort, er det mig ikke muligt at se, at der er noget Retgrundlag for den Fordring, der er stillet i §§ 9 og 10. Jeg veed ikke at betegne dette anderledes end som en Aerkjendelse af en Medietendomsret hos Fæsterne i Fæstegaardene, hvilken jeg under ingen Omstændigheder kan erkjende for rigtig. Noget ganske Andet var det, hvis der var Spørgsmaal om strax at ophæve Fæstevæsenet, thi da havde selvfølgelig den Fæster, som sidder der, en Ret, der lige saagodt skulde tages i Betragtning som Godseierens Ret, men hans Ret er udtrykkelig begrændset efter den Hjemmel, han har til Gaarden i hans og hans Enkes Levetid, og det findes efter min Overbevisning ikke Noget omhelst i Fæstelovgivningen, som tillægger de Efterladte nogen direkte Ret overfor Godseieren. Jeg tror, at dette er et overordentlig særligt Principspørgsmaal at komme ind paa; thi jeg holder mig overbevist om, at det kan føre til Konsekvenser, som man nu ikke overfer. Dersom det var tilladt at udvide Fæstetvungen paa den Maade, vil jeg henstille til de Herrer Selveiere, som selv endnu ere underkastede Fæstetvang, om de vilde finde, at man gjennem en Lov paa Grundlag af den f. Ex. kunde tvinge dem til, at de udstykke deres Eiendom, for at og-